

et omnia in eundem finem, Christi scilicet manifestationem, tendebant, consequens est ut omnia æque fuerint cunctorum sensibus objecta.

6. Secundo potest intelligi quæstio proposita de veritate illius vocis quoad ejus significationem, id est, an vera fuerit illa vox de Christo prolata. Cum qua quæstione conjuncta est alia, scilicet, quo sensu illa vox prolata sit. Sed hujusmodi quæstiones partim ad materiam de Trinitate spectant, partim in prioritomo a nobis explicatae sunt, tum disputatione 2, dum divinitatem Christi monstraremus; tum proprius disputat. 49, dum de Christi filiatione diceremus, ubi Adrianum Papam, Concilium Francoford. et alios Patres retuli, ex hoc loco probantes Christum esse filium Dei naturalem, et non adoptivum, quod illi proprium est ac singulare; et ideo singulariter vocatur a Patre *Filius meus*, id est, proprius, ac naturalis, ac singulariter dilectus, id est, non filius quia dilectus, quod proprium adoptivorum est; sed dilectus quia filius.

7. Et hinc colligitur [o, verba illa, ut vera sint, singulariter t[er]mina esse personæ Patris, quia Christus non est filius totius Trinitatis, sed solius primæ personæ. Quod si quæras quomodo possit illa vox soli Patri tribui, cum a tota Trinitate sit effecta, respondet D. Thomas hic, ad 2, cum Fulgentio, lib. de Fide ad Petrum, c. 9, licet efficientia vocis communis sit toti Trinitati, sicut columba specialiter est ad representandam personam Spiritus Sancti, ita illa vox ad declarandum solum Patrem ut loquentem; et ideo vox illa ei singulariter tribuitur, et ejus significatio de sola illius persona vera existit. Unde eleganter Cyprianus, ser. de Bapt., sic ait: *Huc usque, Domine sancte Pater, non audivimus te ita loquentem, ut personaliter tibi assignetur locutio quam proferres; hanc vocem a paternitate tua delatam, nemo est qui ambigat, non est qui sibi hoc verbum audeat arrogare; et infra: Hoc testimonium auditum est, quia Filius Dei est, quem Joannes tenet in manibus; verus homo, verus Deus, unicus Patris, dilectus a Patre, immerito nos dilexit. Duo grata vocabula, filius et dilectus, ipso Deo dicente, nostris sensibus imprimuntur, ut communio nominum nos associet collegio munerum, et tantæ dulcedinis nomina nostrum emolliant animum, accendantque devotionis affectum. Per omnia sibi Pater in Filio complacuit.*

8. In Christi baptismo expresse Trinitatis manifestatio facta. — Secundum, ex prædicta

verborum veritate et testimonio Cypriani colliguntur variæ rationes propter quas hoc paternum signum datum est in Christi baptisate, quas etiam in commentario articuli 8 explicatas reliquimus. Intelligitur denique quomodo in Christi baptismo facta est expressa Trinitatis representatio ac manifestatio. Quia in Christo baptizato persona Filii erat; in columba autem et voce, personæ Patris et Spiritus Sancti representatæ sunt, simulque indicatum est Christi baptismum in Trinitatis professione ac invocatione perficiendum fore.

9. *Christus baptismo Joannis lotus, non suo.* — Ex hac autem veritate sumpserunt aliqui occasionem asserendi, illum baptismum, quo Christus baptizatus est, non tantum fuisse baptismum Joannis et aquæ, sed et gratiæ, ejusdemque rationis cum baptismo a Christo instituto. Cui opinioni videtur favere Damasc., l. 4 de Fide, c. 10, ubi distinguens varia genera baptismatum: *Quartum*, inquit, *Joannis fuit, quintum Domini baptisma, quo ipse tinctus est.* Ubi Clichtoveus ita exponit Damasceni sententiam, ut simpliciter sonat, et mordicus illam defendit. Sed licet fortasse hæc sententia potius ad loquendi modum quam ad rem pertineat, vitanda tamen est, tum quia favet hujus temporis hæreticis; tum etiam quia repugnat Patribus dicentibus Christum baptizatum esse baptismo Joannis, ut illum approbaret, et ut magnam ostenderet humilitatem, assumendo imperfectum baptismum poenitentiae, cum ipse poenitentia non egeret; tum denique quia in rigore est falsa. Primo, quia quando Christus baptizatus est, nondum erat baptismus illius institutus, quanquam tunc aliquo modo inceperit ejus institutio. Secundo, quia Joannes, qui fuit minister illius baptismi, non habuit intentionem baptizandi baptismum Christi, sed suo, quia tunc potestatem aliam non acceperat. Tertio, quia de ratione baptismi Christi est, ut minister, qui baptizat, Trinitatem invocet propriis verbis, quod Joannes tunc non fecit; quin potius (si verba Evangelistarum attente considerentur) illamet Trinitatis representatio, quæ in illo baptismo facta est, non fuit ad perficiendum consecrandumque baptismum; sed potius peracto jam baptisate, et postquam Christus jam ex aquis ascenderat, facta est; ergo nec propter illam representationem, nec propter aliam causam potest dici Christus baptizatus suo baptismo, sed Joannis. Damascenus autem lato quodam et improprio modo locutus est, dicens Christum baptizatum esse

suo baptismo, quia cum baptizatus est a Joanne, suum baptismum præfiguravit, et quodammodo instituit, ut ex Augustino sumi potest, libr. 15 de Trinit., c. 26; Hieron. et Chrysost., Ambr., Beda, aliisque expositoribus in Matth. et Luc., c. 3.

QUÆSTIO XL.

DE MODO CONVERSATIONIS CHRISTI, IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

Consequenter post ea quæ pertinent ad ingressum Christi in mundum, vel ad ejus principium, considerandum restat de his quæ pertinent ad progressum ipsius. Et primo considerandum est de modo conversationis ipsius; secundo, de tentatione ejus; tertio, de doctrina; quarto, de miraculis.

Circa primum quærentur quatuor.

Primo, utrum Christus debuerit solitariam vitam ducere, an inter homines conversari.

Secundo, utrum debuerit austeram vitam ducere in cibo et potu, et vestitu, an cum aliis communem.

Tertio, utrum debuerit abjecte vivere in hoc mundo, an in divitiis et honore.

Quarto, utrum debuerit secundum legem vivere.

COMMENTARIUS.

Quanquam in ordine Evangelicæ narrationis baptismum proxime sequatur Christi jejunium et tentatio, D. Thom. autem, ut servato doctrinæ ordine ab universalibus ad singularia descendat, explicato Christi baptismo, qui fuit quasi initium ostensionis et manifestationis Christi, quæstionem hanc interponit, in qua explicat rationem modumque vivendi, quem Christus in hac vita elegit. Et quæ in tribus primis articulis docet, sunt quidem egregia, et ad mores hominum componendos notanda; adeo tamen perspicua, ut expositione non egeant. Quare nullum illis adjiciemus commentarium, sed una brevi disputatione complectemur omnia.

ARTICULUS I.

Utrum conveniens fuerit Christum inter homines conversari¹.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod Christus non debuerit inter homines conversari,

¹ Inf. a. 2, corp., et 2. 2, q. 25, a. 6, ad 5.

sed solitariam vitam agere. Oportebat enim quod Christus sua conversatione non solum se hominem ostendret esse, sed etiam Deum. Sed Deum non convenit cum hominibus conversari; dicitur enim Dan. 2: Exceptis diis, quorum non est cum hominibus conversatio. Et Philosophus dicit, in 1 Polit.¹, quod ille, qui solitarius vivit, aut est bestia, si scilicet propter sævitiam hoc faciat, aut est Deus, si hoc faciat propter contemplandam veritatem. Ergo videtur quod non fuerit conveniens Christum inter homines conversari.

2. Præterea, Christus dum in carne mortali vivit, debuit perfectissimam vitam ducere. Perfectissima autem vita est contemplativa, ut in secunda parte habitum est². Ad vitam autem contemplativam maxime competit solitudo, secundum illud Osee 2: Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus; ergo videtur quod Christus debuerit solitariam vitam ducere.

3. Præterea, conversatio Christi debuit esse uniformis, quia semper in eo debuit apparere id quod optimum est. Sed quandoque Christus solitaria loca quærebat, turbas declinans. Unde Remigius dicit super Mat.: Tria refugia legitur Dominus habuisse, navim, montem et desertum; ad quorum alterum, quotiescunque turbis comprimebatur, conscendebat. Ergo et semper debuit solitariam vitam agere.

Sed contra est quod dicitur Baruch 3: Post hæc in terris visus est, et cum hominibus conversatus est.

Respondeo dicendum, quod conversatio Christi talis debuit esse, ut conveniret fini incarnationis, secundum quam venit in mundum. Venit autem in mundum, primo quidem ad manifestandum veritatem, sicut ipse dicit Joan. 18: In hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Et ideo non debebat se occultare vitam solitariam agens, sed in publicum procedere publice prædicando. Unde Lucæ 4 dixit illis qui volebant eum detinere: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Secundo, venit ad hoc ut homines a peccato liberaret, secundum illud 1 ad Tim. 1: Christus Jesus venit in hunc mundum, peccatores salvos facere. Et ideo, ut Chrysostomus dicit, licet in eodem loco manendo posset Christus ad se omnes attrahere, ut ejus prædicationem audirent, non tamen hoc fecit, præbens nobis exemplum, ut perambulemus et re-

¹ C. 2, a. med.

² 2. 2, q. 182, art. 4.

quiramus pereuntem, sicut pastor ovem perditam, et medicus accedit ad infirmum. Tertio venit, ut per ipsum habeamus accessum ad Deum, ut dicitur Rom. 5; et ideo familiariter cum hominibus conversando, conveniens fuit ut omnibus fiduciam daret ad se accedendi. Unde dicitur Mat. 9: Factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes, discumbebant cum Jesu et discipulis ejus. Quod exponens Hieron. dicit: Videbant publicanum, a peccatis ad meliora conversum, locum invenisse penitentiae, et ob id etiam ipsi non desperant salutem.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus per humanitatem suam voluit manifestare divinitatem. Et ideo conversando cum hominibus (quod est proprium hominis), manifestavit omnibus suam divinitatem, praedicando et miracula faciendo, et innocenter et juste inter homines conversando.

Ad secundum dicendum, quod (sicut in secunda parte dictum¹) vita contemplativa simpliciter est melior quam activa, quae occupatur circa corporales actus. Sed vita activa, secundum quam aliquis praedicando et docendo contemplata aliis tradit, est perfectior quam vita, quae solum contemplatur; quia talis vita praesupponit abundantiam contemplationis. Et ideo Christus talem vitam elegit.

Ad tertium dicendum, quod actio Christi fuit nostra instructio. Et ideo ut daret exemplum praedicatoribus, quod non semper se darent in publicum, ideo quandoque Dominus se a turbis retraxit. Quod quidem legitur fecisse propter tria. Quandoque quidem propter corporalem quietem. Unde Marc. 6 dicitur, quod Dominus dixit discipulis: Venite secorsum in desertum locum, et requiescite pusillum; erant enim qui veniebant et rediebant multi, et nec spatium manducandi habebant. Quandoque vero causa orationis. Unde dicitur Luc. 6: Factum est in illis diebus, exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei. Ubi ait Ambros.², quod ad praecipua virtutis suo nos informat exemplo. Quandoque vero, ut doceret favorem humanum vitare; unde super illud Mat. 5: Videns Jesus turbas, ascendit in montem, dicit Chrysost.³: Per hoc quod non in civitate et foro, sed in monte et solitudine sedit, erudit eos nihil ad ostenta-

¹ 2. 2, q. 182, ar. 4, et q. 188, ar. 6.

² L. 5 in Luc., c. cujus titulus est: De oratione Jesu in monte, ante med., to. 5.

³ Hom. 15 in Matth., circa princ.

tionem facere, a tumultibus abscedere, et maxime cum de necessariis disputare oportet.

ARTICULUS II.

Utrum Christus austeram vitam in hoc mundo ducere debuerit¹.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christus debuerit austeram vitam ducere in hoc mundo. Christus enim multo magis praedicavit perfectionem vitae quam Joannes. Sed Joannes austeram vitam duxit, ut suo exemplo homines ad perfectionem vitae provocaret; dicitur enim Matth. 3, quod ipse Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos; esca autem ejus erat locustae, et mel sylvestre. Quod exponens Chrys. dicit²: Erat mirabile in humano corpore, tantam patientiam videre, quod et Judaeos magis attrahebat. Ergo videtur quod multo magis Christum decuerit austeritas vitae.

2. Praeterea, abstinencia ad continentiam ordinatur; dicitur enim Osee 4: Comedent, et non saturabuntur; fornicati sunt, et non cessaverunt. Sed Christus continentiam in se servavit, et aliis servandam proposuit, cum dixit Matth. 19: Sunt eunuchi, qui se castraverunt propter regnum caelorum; qui potest capere capiat. Ergo videtur quod Christus in se et in suis discipulis austeritatem vitae servare debuerit.

3. Praeterea, ridiculum videtur ut aliquis districtiorem vitam incipiat, et ab ea in laxiorem revertatur; potest enim dici contra eum quod habetur Luc. 14: Hic homo cepit aedificare, et non potuit consummare. Christus autem districtissimam vitam incepit post baptismum, manens in deserto, et jejunans quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Ergo videtur non fuisse congruum quod post tantam vitam districtionem ad communem vitam rediret.

Sed contra est quod dicitur Mat. 11: Venit Filius hominis manducans et bibens.

Respondeo dicendum, quod (sicut dictum est³) congruum erat incarnationis fini, ut Christus non ageret solitariam vitam, sed cum hominibus conversaretur. Qui autem cum aliquibus conversatur, convenientissimum est ut se eis in conversatione conformet, secundum

¹ Infr., q. 41, art. 3, ad 4.

² Hom. 10 in Matth., ante med., tom. 2.

³ Art. praec.

illud Apostoli, prima ad Cor. 9: Omnibus omnia factus sum. Et ideo convenientissimum fuit ut Christus in cibo et potu communiter se, sicut alii, haberet. Unde Augustinus dicit contra Faustum¹, quod Joannes dictus est non manducans neque bibens, quia illo victu, quo Judaei utebantur, non utebatur. Hoc ergo nisi Dominus uteretur, non in ejus comparatione manducans bibensque diceretur.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus in sua conversatione exemplum perfectionis dedit in omnibus, quae per se pertinent ad salutem. Ipsa autem abstinencia cibi et potus non per se pertinet ad salutem, secundum illud Roman. 14: Non est regnum Dei esca et potus; et August. dicit in l. de Quest. Evang.², exponens illud Mat. 11: Justificata est sapientia a filiis suis, quia scilicet, sancti Apostoli intellexerunt regnum Dei non esse in esca et potu, sed in aequanimitate tolerandi; quos nec copia subleat, nec deprimit egestas. Et in 3 de Doctrina Christ. dicit³, quod in omnibus talibus non usus rerum, sed libido utentis in culpa est. Utraque autem vita est licita et laudabilis; ut, scilicet, aliquis a communi consortio hominum segregatus, abstinenciam servet, et ut in societate aliorum positus, communi vita utatur. Et ideo Dominus voluit utriusque vitae exemplum dare hominibus. Joannes autem (sicut Chrys. dicit super Mat.) nihil plus ostendit praeter vitam et justitiam; Christus autem et a miraculis testimonium habebat; dimittens ergo Joannem jejunio fulgere, ipse contraria incessit via, ad mensam intrans publicanorum, et manducans et bibens.

Ad secundum dicendum, quod sicut alii homines, per abstinenciam consequuntur virtutem continendi, ita etiam Christus in se et in suis discipulis per virtutem suae divinitatis, carnem comprimebat. Unde, sicut Matth. 9 dicitur, Pharisei et discipuli Joannis jejunabant, non autem discipuli Christi. Quod exponens Beda dicit⁴, quod Joannes vinum et siceram non bibit, quia illi abstinencia meritum auget, cui potentia nulla inerat naturae. Dominus autem, cui naturaliter suppetebat delicta donare, cur eos declinaret, quos abstinencibus poterat reddere puriores?

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus non jejunant?

¹ L. 16, c. 31, ante med., tom. 6.

² L. 2, c. 11, ante med., tom. 4.

³ C. 12, parum a princ., tom. 3.

⁴ Super illud Mar. 2: Quare discipuli tui

mus dicit super Mat.¹, ut discas quam magnum bonum est jejunium, et quale scutum est adversus diabolum, et quoniam post baptismum non lascivia, sed jejunio intendere oportet, et ipse jejunavit, non eo indigens, sed nos instruens. Non autem ultra processit jejunando quam Moyses et Elias, ne incredibilis videretur carnis assumptio. Secundum mysterium autem, ut Gregorius dicit², quadragenarius numerus exemplo Christi in jejunio custoditur; quia virtus Decalogi per libros quatuor Sancti Evangelii impletur; denarius enim quater ductus, in quadragenarium surgit. Vel quia in hoc mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus, per cujus voluptates praecipis dominicis contrainimus, quae per Decalogum sunt accepta. Vel secundum Augustinum, l. 83 Quaestionum³, omnis sapientia disciplina est Creatorem creaturamque cognoscere. Creator est Trinitas, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus. Creatura vero partim est invisibilis, sicut anima, cui ternarius numerus attribuitur; diligere enim Deum tripliciter jubemur, ex toto corde, et ex tota anima, et ex tota mente. Partim visibilis, sicut corpus, cui quaternarius debetur, propter calidum, humidum, frigidum, et siccum. Denarius ergo numerus, qui totam insinuat disciplinam, quater ductus, id est, numero, qui corpori tribuitur, multiplicatus, quadragenarium conficit numerum, et ideo tempus, quo ingemiscimus et dolemus, quadragenario numero celebratur. Nec tamen incongruum fuit ut Christus, post jejunium et desertum, ad communem vitam rediret; hoc enim convenit vitae secundum quam aliquis contemplata aliis tradit, quam Christus dicitur assumpsisse ut primo contemplationi vacet, et postea ad publicum actionis descendat, aliis convivendo. Unde et Beda dicit super Marc.⁴: Jejunavit Christus, ne praecipuum declinaret; manducavit cum peccatoribus, ut gratiam cernens, agnosceres potestatem.

¹ Hom. 13 in Mat., non remote a princ., tom. 2.

² Hom. 16 in Evang., post medium illius.

³ Q. 81, in princ., tom. 4.

⁴ Id habet formaliter Ambr., l. 2 in Luc., in c. de Mariae turbatae consolatione, non remote a princ., tom. 5.

ARTICULUS III.

*Utrum Christus in hoc mundo debuerit pauperem vitam ducere*¹.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod Christus in hoc mundo non debuerit pauperem vitam ducere. Christus enim debuit eligibilissimam vitam assumere. Sed eligibilissima vita est, quæ est mediocris inter divitias et paupertatem; dicitur enim Proverbiorum 30: Mendicitatem et divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria. Ergo Christus non debuit pauperem vitam ducere, sed moderatam.

2. Præterea, exteriores divitiæ ad usum corporis ordinantur, quantum ad victum et vestitum. Sed Christus in victu et vestitu communem vitam duxit, secundum modum aliorum quibus convivebat. Ergo videtur quod in divitiis et paupertate communem modum vivendi servare debuerit, et non uti maxima paupertate.

3. Præterea, Christus maxime homines invitavit ad exemplum humilitatis, secundum illud Matt. 11: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Sed humilitas maxime commendatur in divitibus; unde dicitur 1 Tim. ult.: Divitibus hujus seculi præcipe non altum sapere. Ergo videtur quod Christus non debuerit ducere pauperem vitam.

Sed contra est quod dicitur Matt. 8: Filius hominis non habet ubi caput reclinet, quasi dicat, secundum Hieronymum²: Cur me propter divitias et seculi lucra cupis sequi, cum tantæ sim paupertatis, ut nec hospitium quidem habeam, et tecto utar non meo. Et super illud Matth. 17: Ut non scandalizemus eos, vade ad mare, dicit Hieronymus: Hoc simpliciter intellectum ædificat auditorem, dum audit tantæ Dominum fuisse paupertatis, ut unde tributa pro se et Apostolo redderet, non habuerit.

Respondeo dicendum, quod Christum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere. Primo quidem, quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod venisse se dicit, Marc. 4: Eamus in proximos vicus et civitates, ut et ibi prædicem; ad hoc enim veni. Oportet autem

¹ 4 cont., c. 55, ad 10, et opusc. 18, c. 15, et opusc. 20, c. 15.

² In illud Mat. 8: Accedens unus scriba, ait illi.

prædicatores verbi Dei, ut omnino vacent prædicationi, omnino a secularium rerum cura esse absolutos, quod facere non possunt qui divitias possident. Unde et ipse Dominus, Apostolos ad prædicandum mittens, dicit eis, Matt. 10: Nolite possidere aurum, neque argentum. Et ipsi Apostoli dicunt, Act. 6: Non est æquum nos relinquere verbum Dei, et ministrare mensis. Secundo, quia sicut mortem corporalem assumpsit, ut nobis vitam largiretur spiritualem, ita corporalem paupertatem sustinuit, ut nobis divitias spirituales largiretur, secundum illud 2 ad Cor. 8: Scitis gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, ut illius inopia vos divites essetis. Tertio, ne si divitias haberet, cupiditati ejus prædicationis adscriberetur. Unde Hier. dicit super Matt. 1, quod si discipuli ejus divitias habuissent, viderentur non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicare. Et eadem ratio est de Christo. Quarto, ut tanto major virtus divinitatis ejus ostenderetur, quanto per paupertatem videbatur abjectior. Unde dicitur in quodam serm. Ephesini Concilii: Omnia paupertate et vilia elegit, omnia mediocria, et plurimis obscura, ut divinitas cognosceretur orbem transformasse terrarum; propterea pauperculam elegit matrem, pauperiorem patriam, egens fuit pecuniis; et hoc tibi exponit præsepe.

Ad primum ergo dicendum, quod superabundantia divitiarum et mendicitas vitanda videntur ab his qui volunt vivere secundum virtutem, in quantum occasiones peccandi. Abundantia namque divitiarum est superbiendi occasio; mendicitas autem est occasio furandi, et mentiendi, aut etiam perjurandi. Quia vero Christus peccati capax non erat, propter hanc causam, ex qua Salomon hoc vitabat, Christo vitanda non erant. Neque tamen quælibet mendicitas est furandi et perjurandi occasio, ut ibidem Salomon subdere videtur; sed sola illa quæ est contraria voluntati, ad quam vitandam homo furatur et perjurat. Sed paupertas voluntaria hoc periculum non habet; et talem paupertatem Christus elegit.

Ad secundum dicendum, quod communi vita uti, quantum ad victum et vestitum, potest aliquis non solum divitias possidendo, sed etiam a mulieribus et divitibus necessaria accipiendo. Quod etiam circa Christum factum est; dicitur enim Luc. 8, quod mulieres quædam sequebantur Christum, quæ ministrabant

¹ In illud Mat. 10: Nolite possidere aurum, t. 9.

ei de facultatibus suis. Ut enim Hier. dicit contra Vigilantium, consuetudinis Judaicæ fuit, nec ducebatur in culpam more gentis antiquo, ut mulieres de substantia sua victum atque vestitum præceptoribus suis ministrarent. Sed quia hoc scandalum facere poterat in nationibus, Paulus se abjecisse commemorat¹. Sic ergo communis victus poterat esse sine sollicitudine impediende prædicationis officium, non autem divitiarum possessio.

Ad tertium dicendum, quod in eo qui ex necessitate pauper est, humilitas non multum commendatur; sed in eo qui voluntarie pauper est (sicut fuit Christus), ipsa paupertas est maxime humilitatis indicium.

DISPUTATIO XXVIII,

In tres sectiones distributa.

DE RATIONE SEU STATU VITÆ QUEM CHRISTUS IN HOC MUNDO HABUIT.

In hac disputatione solum tractandum est de tempore a baptismo Christi, quod dici potest tempus prædicationis ac manifestationis ejus. Nam de tempore quod baptismum antecessit, in superioribus dictum sat est; hic vero pauca quædam addemus, prout loci et materiæ opportunitas postulaverit. Supponendum igitur imprimis est, in modo seu ratione vitæ Christi Domini duo posse considerari. Unum est id quod ad proprios mores, alterum quod pertinet ad munus seu officium quod ad aliorum utilitatem exercuit. Quæ duo complexus est Lucas, illis verbis Actorum 1: Cæpit Jesus facere et docere; et de illis eodem ordine tractat D. Thom., disputabiturque a nobis. Hic enim de priori parte solum agemus; de posteriori vero, quæstione 42 et sequentibus. Deinde supponenda sunt ea generalia principia quæ in priori tomo satis probata sunt, scilicet, Christum Dominum non potuisse non instituire vitam irreprehensibilem atque honestissimam; imo operatum semper esse quod gratius erat Deo, cujus voluntatem cognoscebat, summaque ac perfectissima charitate diligebat. Quocirca, de interiori animi ejus perfectione et virtutum exercitio nihil fere est quod hoc loco addamus. Quia ex dielis locis, et ex iis quæ de gratia et scientia beata, et infusa animæ Christi diximus, constat fuisse veluti in continuo actu, seu

¹ Hoc habet formaliter c. 27 Mat., super illud: Erant ibi mulieres, t. 9.

exercitatione virtutum, actibus earum semper sine otio vel interruptione sibi invicem succedentibus, prout ordini charitatis Dei et proximorum magis erat consentaneum. Solum ergo dicendum superest de ratione vivendi, quam instituit in his rebus externis quæ ad corporis moderationem et convictum humanum pertinent. Nam, licet ex prædictis generalibus principiis aperte inferatur in his omnibus eligisse quod, pensatis omnibus, foret honestius, Deoque gratius, explicandum vero a nobis est quid illud fuerit, quamve ob causam ita sit factum.

SECTIO I

Cur non instituerit Christus vitam eremiticam, et ab hominum consortio sejunctam.

1. Ratio dubitandi esse potest, quia hoc genus vitæ est perfectissimum, et aptissimum ad nobiliores actus charitatis exercendos, et familiarius cum Deo agendum, juxta illud: Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus, Osee 2. Propter quod de hoc vitæ genere videtur Christus dixisse: Optimam partem elegit sibi Maria: debuit ergo Christus eandem eligere. Dicit fortasse aliquis, hæc habere locum in puris hominibus, qui externis actionibus vel hominum conversatione impediri possunt, ne se divinis rebus ferventer impendant, et interdum etiam exponi periculo minus honeste operandi; non vero in Christo, cui nihil poterat ad perfectam virtutis rationem officere. Sed hoc non satisfacit, tum quia Christus Dominus in modo vitæ suæ non solum quid sibi necessarium, sed quid etiam nobis futurum esset exemplo, observare debuit. Tum etiam quia licet omnia Christi opera ex dignitate personæ haberent infinitam quamdam perfectionem, ex se tamen et ex objectis unum præstabat aliis; cumque non posset omnia simul efficere (neque enim miracula non necessaria fingenda sunt), debuit ea, quæ meliora essent, præstare; hujusmodi autem sunt quæ in vita solitaria exerceri possunt; ergo.

2. Vita Christo eremitica cur non deceat. — Objectio. — Dicendum vero est convenientius fuisse ut Christus Dominus inter homines versaretur, et cum illis vitam communem ageret. Hoc est certum, quia ita factum esse constat ex Evangelio; certum est autem Christum id egisse quod magis decebat. Rationem autem reddit D. Thomas, quia hoc vitæ genus maxime necessarium vel utile fuit ad fi-